

## FUNCTIONAL RETHINKING OF THE LOCAL FISCAL MODEL: RESOURCE, RESPONSIBILITY AND FAIRNESS

Iliya Bogdanov

Gorna Malina Municipality, Bulgaria, ibogdanoff@abv.bg

ORCID ID: 0009-0006-9550-4544

**Abstract:** European Union policies aimed at strengthening local self-government and advancing fiscal decentralisation place sustained emphasis on expanding the functions and financial resources of local authorities. The debate on fiscal autonomy, however, remains focused mainly on additional revenue sources, including the sharing or assignment of national tax revenues, while giving less attention to how effectively municipalities mobilise their existing own-source revenue potential and to the proper sequence of functional and fiscal decentralisation. This study proposes a functional rethinking of the local fiscal model based on the principle that an assigned function precedes and justifies the resources required for its performance, while the provision of public resources entails measurable responsibility for their effective management. Bulgaria serves as the empirical setting for assessing the capacity of local authorities to transform revenue powers into actual financial resources. The analysis covers the three principal local revenue sources - recurrent tax on immovable property, motor vehicle tax and the municipal solid waste fee - and examines both the realisation of assessed revenue potential and public receivables lost through statutory limitation. The results indicate insufficient efficiency in revenue mobilisation, with a substantial gap between assessed public receivables and revenue actually collected. Part of the unrealised potential becomes time-barred and is irreversibly lost as a public resource. Thus, the formal existence of revenue powers does not ensure their effective implementation, and additional funding alone cannot remedy deficiencies in revenue administration. The findings support the conclusion that functional reform of the local fiscal model should precede the next stage of fiscal decentralisation. The proposed approach seeks fuller mobilisation of existing own-source revenue, reduced limitation-related losses, and a clear distinction between objectively insufficient fiscal capacity and inadequate administrative efficiency. Financial equalisation should retain its solidarity function while being complemented by mechanisms that encourage efficiency and accountable management. The study supports further fiscal decentralisation, provided that new or expanded functions are matched by corresponding resources within a framework of measurable administrative performance and responsibility. Local fiscal autonomy is therefore understood not as a mechanical increase in funding, but as a functional relationship: function - resources - responsibility - results - fairness.

**Keywords:** functional fiscal autonomy; fiscal decentralisation; local revenue; revenue mobilisation; administrative efficiency

## ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕОСМИСЛЯНЕ НА МЕСТНИЯ ФИСКАЛЕН МОДЕЛ: РЕСУРС, ОТГОВОРНОСТ И СПРАВЕДЛИВОСТ

Илия Богданов

Община Горна Малина, България, ibogdanoff@abv.bg

ORCID ID: 0009-0006-9550-4544

**Резюме:** Политиките на Европейския съюз за укрепване на местното самоуправление и задълбочаване на фискалната децентрализация поставят устойчив акцент върху разширяването на функциите и финансовия ресурс на местните власти. Дискусията за фискалната автономност обаче продължава да се съсредоточава предимно върху допълнителни приходоизточници, включително споделяне или преотстъпване на национални данъчни приходи, докато по-слабо се изследват ефективното мобилизиране на съществуващия собствен приходен потенциал и правилната последователност на функционалната и фискалната децентрализация. Настоящото изследване предлага функционално преосмисляне на местния фискален модел, основано на принципа, че възложената функция предхожда и обосновава необходимия за нейното изпълнение ресурс, а предоставянето на публичен ресурс предполага измерима отговорност за ефективното му управление. България е използвана като емпирична среда за оценка на способността на местните власти да трансформират приходните си правомощия в реален финансов ресурс. Анализът обхваща трите основни местни приходоизточника - данъка върху недвижимите имоти, данъка върху превозните средства и таксата за битови отпадъци - и изследва както реализацията на установения приходен потенциал, така и публичните вземания, загубени поради погасителна давност. Резултатите показват недостатъчна ефективност на приходната мобилизация и съществено разминаване между установените публични вземания и фактически събраните приходи. Част от нереализирания потенциал достига до погасителна давност и се превръща в

необратимо загубен публичен ресурс. Следователно формалното наличие на приходни правомощия не гарантира ефективното им прилагане, а допълнителното финансиране само по себе си не отстранява дефицитите в приходната администрация. Изводите обосновават функционалното преосмисляне на местния фискален модел да предхожда следващ етап на фискална децентрализация. Предложеният подход е насочен към по-пълна мобилизация на съществуващите собствени приходи, ограничаване на загубите по давност и ясно разграничаване между обективно недостатъчния фискален капацитет и недостатъчната административна ефективност. Финансовото изравняване следва да запази солидарната си функция, но да бъде допълнено с механизми, насърчаващи ефективността и отговорното управление. Изследването подкрепя по-нататъшната фискална децентрализация, при условие че новите или разширените функции се обезпечават със съответстващ ресурс в среда на измерима административна ефективност и отговорност. Така местната фискална автономност се разбира не като механично увеличаване на ресурса, а като функционална взаимовръзка: функция - ресурс - отговорност - резултат - справедливост.

**Ключови думи:** функционална фискална автономност; фискална децентрализация; местни приходи; приходна мобилизация; административна ефективност

## 1. ВЪВЕДЕНИЕ

Фискалната децентрализация предполага съответствие между възложените публични функции, ресурсите за тяхното изпълнение и отговорността за резултатите. Европейската харта за местно самоуправление изисква финансовите ресурси на местните власти да бъдат съразмерни с възложените им отговорности (Council of Europe, 1985). Съвременните изследвания също свързват качеството на децентрализацията не само с разпределението на приходи, а с яснота на функциите, отчетност и институционален капацитет (OECD, 2019; OECD, 2022). В българската литература съотношението между приходни правомощия, разходни отговорности и финансова самостоятелност също се разглежда като основен елемент на системата на местните финанси (Владимирова и Найденов, 2011; Ненкова, 2020).

Дискусията за местната фискална автономност обаче остава съсредоточена главно върху допълнителния ресурс - нови приходоизточници, разширяване на собствената база или споделяне на национални данъци, включително чрез преотстъпване на част от данъка върху доходите на физическите лица (Ганев, Алексиев и Николова, 2018). Тези решения могат да бъдат необходими, но поставят предшестваш въпрос: доколко ефективно общините реализират потенциала, с който вече разполагат? Нормативното приходно правомощие създава възможност, но между него и финансовия резултат стоят обхватът на облагането, организацията на събирането, управлението на просрочията и ограничаването на загубите по давност.

Целта е да се обоснове функционално преосмисляне на местния фискален модел чрез разграничаване на обективно недостатъчния фискален капацитет от административно нереализирания приходен потенциал. Основната теза е, че функционалното усъвършенстване на действащия модел следва да предхожда следващия етап на ресурсна децентрализация, без да се поставя под съмнение принципът, че новата или разширената функция трябва да бъде обезпечена с необходимия ресурс.

## 2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Изследването обхваща всички 265 общини в България за периода 2021-2025 г. и трите основни местни приходоизточника: данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства и такса за битови отпадъци. Използвани са административни данни за установения облог (E), постъпилите плащания (G) и отписаните поради изтекла погасителна давност вземания (F), предоставени от „Информационно обслужване“ АД, както и нормативната рамка по ЗМДТ и ДОПК.

Методът съпоставя резултата с действително установения приходен потенциал, а не с предварително планирана бюджетна величина. Интегрираната оценка е изчислена като  $(G - F) / E$ . Постъпленията отразяват финансовата реализация, а давностните отписвания - необратимата загуба на възможност за принудително събиране. Анализирани са националните агрегати, годишната динамика, медианата, диапазонът и стандартното отклонение. Подходът следва разбирането, че финансовата автономност трябва да се оценява едновременно чрез приходни правомощия и способност за тяхната реализация (Oates, 1999; OECD/UCLG, 2022).

Включването на давностния компонент е методологически необходимо, защото текущата събираемост и окончателната загуба на публично вземане имат различно съдържание. Несъбраното към определен момент вземане може да бъде реализирано впоследствие, докато след изтичането на законовия срок и позоваването на давността възможността за принудително събиране отпада. Поради това оценката не представя давността просто като счетоводно отписване, а като резултат от натрупани във времето пропуски при установяването, обезпечаването и събирането на вземанията.

Петгодишният период ограничава влиянието на еднократни годишни отклонения и позволява да се оцени устойчивостта на административното изпълнение. Националният агрегат показва общото състояние на системата, а медианата и разсейването между общините дават информация дали наблюдаваният резултат е широко разпространен или се формира от ограничен брой крайни стойности. Анализът не измерва качеството на публичните услуги и не приема, че еднаквата стойност на показателя означава еднакъв фискален капацитет; той оценява единствено административната реализация на вече установения потенциал.

### 3. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

#### Административна реализация на собствения приходен потенциал

За петгодишния период установеният облог по трите приходоизточника е 17,395 млрд. лв., постъпилите плащания са 8,264 млрд. лв., а отписаните по давност вземания - 2,356 млрд. лв. Плащанията представляват приблизително 47,5% от облога, а давностните отписвания - 13,5%. Националната агрегирана стойност е 0,3396 при теоретична референтна стойност 1. Индивидуалните стойности варират от -0,0862 до 0,7939, медианата е около 0,426, а стандартното отклонение - 0,1765. Разсейването показва съществени различия в способността на администрациите да реализират и защитават предоставения им потенциал.

**Таблица 1. Динамика на агрегирана оценка на административната реализация**

| Година | Агрегирана оценка |
|--------|-------------------|
| 2021   | 0,3623            |
| 2022   | 0,3407            |
| 2023   | 0,3249            |
| 2024   | 0,3274            |
| 2025   | 0,3438            |

Източник: Илия Богданов

След спада през 2021-2023 г. има частично възстановяване, но стойността за 2025 г. остава под равнището от 2021 г. Давностните вземания нарастват всяка година - от 327,8 млн. лв. през 2021 г. до 601,1 млн. лв. през 2025 г., или от около 10,0% до 15,7% от облога. Петгодишният хоризонт разкрива непълна реализация, липса на устойчиво национално подобрене и увеличаваща се необратима загуба на публичен ресурс.

Динамиката е особено значима, тъй като увеличението на давностните отписвания не е компенсирано от трайно подобряване на интегрираната оценка. Частичното възстановяване през последните две години не променя общия извод: системата не демонстрира устойчиво движение към по-пълно реализиране на облога. Отрицателните индивидуални стойности са теоретично възможни, когато давностният компонент превишава постъпленията за съответното наблюдение. Те не означават отрицателен приход, а сигнализират за силно неблагоприятно съотношение между текуща реализация и натрупана загуба на вземания.

Разликата между средната национална картина и медианната общинска стойност показва и ограничението на анализа, основан единствено върху общи суми. Големите общини влияят по-силно върху агрегата за страната, докато медианата представя типичната позиция на отделната община. Едновременното използване на двата ракурса позволява да се избегне заключение, основано само на финансовия мащаб, и поставя акцент върху административното поведение на всички местни власти.

#### Резултати по приходоизточници през 2025 г.

Дезагрегирането на националния резултат за 2025 г. показва различна степен на реализация при трите приходоизточника. При данъка върху недвижимите имоти установеният облог е 815,921 млн. лв., постъпленията са 478,153 млн. лв., а давностните отписвания - 110,927 млн. лв. Постъпленията представляват 58,60% от облога, давностният компонент - 13,60%, а интегрираната оценка е приблизително 0,4501. Това е най-високата стойност сред изследваните приходи, но и при нея повече от две пети от установения потенциал не се преобразува в компенсиран финансов резултат през годината.

При данъка върху превозните средства облогът е 1 121,487 млн. лв., постъпленията - 481,139 млн. лв., а давностните отписвания - 144,778 млн. лв. Делът на постъпленията е 42,90%, делът на давността - 12,91%, а интегрираната стойност е около 0,2999. Ниският резултат се формира не само от давностната загуба, а и от значителната разлика между установените задължения и постъпилите плащания. Това насочва към необходимост от по-пълно обмен на данни, своевременно установяване и по-последователно управление на просрочените задължения.

При таксата за битови отпадъци облогът достига 1 885,485 млн. лв., постъпленията са 956,111 млн. лв., а давностните отписвания - 345,352 млн. лв. Постъпленията са 50,71% от облога, но давностният компонент е 18,32% - най-високият между трите приходоизточника. Интегрираната оценка е приблизително 0,3239. Този резултат е особено важен предвид таксовия характер на плащането: устойчивостта на услугата изисква по-пряка връзка между предоставената дейност, измеримата основа, икономически обоснования разход и фактическото финансиране.

Съпоставката показва, че общият проблем има различно проявление. При недвижимите имоти относително по-високата реализация не отстранява въпроса за адекватността на данъчната основа; при превозните средства основният дефицит е ниският дял на постъпленията; при таксата за битови отпадъци се съчетават голям финансов обем и най-висок относителен дял на давностната загуба. Следователно единната функционална рамка трябва да се прилага чрез специфични инструменти за всеки приходоизточник, а не чрез универсална административна мярка.

#### **Структурен капацитет и административна ефективност**

Резултатите не означават, че всички общини имат достатъчна собствена приходна база. Икономическите, демографските и териториалните различия формират обективно различен фискален капацитет и обосновават финансовото изравняване (European Commission, 2024; OECD, 2022). Ключовото разграничение е между структурно ограничение и административно нереализиран потенциал. При структурно ограничение са необходими промени в приходната конструкция и солидарна компенсация; при съществуващ, но нереализиран потенциал са необходими административна ефективност, отчетност и отговорност. Допълнителният ресурс може да компенсира обективен недостиг, но не може да замени реализацията на наличния потенциал. Обратно, високата ефективност не може сама да създаде липсваща приходна база.

Това разграничение има пряко значение за публичната политика. Ако ниският собствен ресурс е резултат от ограничена данъчна основа, неблагоприятна демографска структура или териториални особености, финансовата подкрепа е израз на солидарност и условие за изпълнение на основните функции. Ако обаче установеният облог системно не се реализира и значителни вземания достигат до давност, автоматичното компенсиране чрез допълнителен трансфер отслабва връзката между правомощия, управленска отговорност и резултат. При едновременно действие на двете ограничения политиката трябва да ги адресира с различни, но съгласувани инструменти.

#### **Направления на функционалното преосмисляне**

Първото направление е пълната мобилизация на съществуващия потенциал чрез своевременно установяване на вземанията, последователни действия за събиране, автоматизирано проследяване на просрочията и недопускане на давност. Второто е икономическата адекватност и справедливостта на приходоизточниците: пазарна чувствителност на основата при данъка върху недвижимите имоти; съпоставимо третиране на икономически и технически сходни превозни средства; еквивалентност между услуга, измерима единица, разход и цена при таксата за битови отпадъци. Това са проявления на общ принцип - собствените приходи да бъдат икономически обосновани, административно приложими и справедливо формирани.

Приходната мобилизация предполага цялостен административен цикъл: актуален регистър на задължените лица и облагаемите обекти; навременно определяне и съобщаване на задълженията; наблюдение след падежа; издаване на актове за установяване на задълженията; обезпечителни и изпълнителни действия; периодичен контрол върху давностните срокове. Прекъсването на този цикъл в отделен етап постепенно преобразува събираемо вземане в просрочие, а впоследствие - в загубен публичен ресурс. Затова ефективността не може да се измерва само чрез годишното изпълнение на плана, особено когато самият план е по-нисък от установения облог.

Икономическата адекватност също е условие за приложимостта на приходната политика. Данъчна или таксова основа, която е трайно отдалечена от икономическата стойност или от действително предоставената услуга, може формално да генерира облог, но да създава проблеми със справедливостта, общественото приемане и събираемостта. Поради това промяната на основата и подобряването на администрацията не са алтернативни решения. Първото определя качеството на потенциала, а второто - способността този потенциал да се превърне в реален ресурс.

Третото направление съчетава фискалната солидарност с административната отговорност. Изравняването трябва да запази компенсаторната си функция, но може да бъде допълнено с ограничен стимулиращ компонент, който отчита административната ефективност, без да санкционира обективно слабия фискален капацитет. Обективният ресурсен недостиг изисква солидарност; неизползваният наличен потенциал поставя въпроса за отговорността.

Подобен стимулиращ елемент следва да бъде ограничен, предвидим и основан на многогодишни данни, за да не превръща изравняването в санкционен механизъм. Целта не е намаляване на ресурса за основни услуги, а създаване на измерима връзка между подобряването на административната реализация и

финансовото стимулиране. Така системата може едновременно да компенсира различията във фискалния капацитет и да насърчава общините, които ограничават просрочията и давностните загуби.

#### **Функция, ресурс и отговорност**

Функционалното преосмисляне не е аргумент срещу децентрализацията, а условие за нейната устойчивост. Новата или разширената функция трябва да бъде обезпечена с адекватен, предвидим и устойчив ресурс. Предоставянето му обаче поражда институционална отговорност за мобилизирането, управлението и превръщането му в публичен резултат. Следователно преотстъпването на национални данъчни приходи или предоставянето на нови местни източници трябва да бъде част от последователността: функция - ресурс - отговорност - измерим резултат. При непроменен модел допълнителното финансиране може да увеличи обема на системата, без съответно да подобри нейната функционалност.

#### **Риск при предоставяне на допълнителен ресурс без функционална промяна**

Емпиричните резултати поставят въпроса какъв би бил ефектът от допълнителен ресурс, ако дефицитите в приходната администрация останат непроменени. При постъпления значително под установения облог и 2,356 млрд. лв. давностни отписвания съществува риск новото финансиране да увеличи финансовия обем, без да създаде съответстващо нарастване на функционалната ефективност. Част от допълнителния ресурс би компенсирала последици, произтичащи не от обективно недостатъчен капацитет, а от непълна реализация на налични публични вземания.

Този риск не отменя задължението на държавата да финансира новите функции. Когато на общините се възлага допълнителна отговорност, необходимият ресурс трябва да бъде предоставен. Разликата е в институционалната среда: ресурсната децентрализация е устойчива, когато се съчетава с измерима ефективност, защита на собствените приходи и ясна отчетност за резултата. Следователно допълнителният ресурс не е алтернатива на функционалната реформа; функционалната реформа е предпоставка той да създаде по-висока степен на реална фискална автономност.

#### **Приложение на функционалния подход в публичната политика**

Прилагането на функционалния подход предполага три последователни равнища. Първото е диагностично: за всяка община се определят установеният приходен потенциал, фактическата му реализация, натрупването на просрочия и загубата по давност. Второто е управленско: резултатите се използват за планиране на конкретни мерки по приходоизточници, като се определят отговорни звена, срокове и измерими цели. Третото е финансово: устойчивата многогодишна динамика може да бъде отчетена чрез ограничен стимулиращ елемент, който допълва, но не заменя финансовото изравняване.

Диагностиката следва да се основава на облога, а не само на бюджетния план. Планът изразява предварително управленско очакване и може да бъде повлиян от предходна ниска събираемост. Когато изпълнението се измерва единствено спрямо занижен план, формално добрият процент не доказва пълна реализация на нормативно установения потенциал. Съпоставянето с облога възстановява връзката между публичното вземане и резултата от приходната администрация, а отделното отчитане на давността показва частта, която вече не може да бъде мобилизирана по принудителен ред.

Управленската реакция не трябва да бъде еднаква за трите приходоизточника. При данъка върху недвижимите имоти са съществени пълнотата на регистрите, актуалността на характеристиките на имотите и адекватността на данъчната основа. При данъка върху превозните средства водещи са обменът на данни, правилното определяне на задълженията и съпоставимото третиране на сходни обекти. При таксата за битови отпадъци приходната реализация е неразривно свързана с измерването на услугата, обосноваването на разходите и избора на справедлива основа. Общият показател служи за системна оценка, но конкретната реформа остава приходоспецифична.

Финансовото стимулиране изисква предпазни условия. Оценката трябва да използва многогодишен период, за да не възнагражда еднократни отклонения; да отчита изходната позиция и посоката на промяна; да бъде ограничена до част от финансовия механизъм, която не засяга минималния ресурс за основни публични услуги; и да се основава на проверими данни и предварително известни правила. При тези условия стимулът не наказва различния фискален капацитет, а прави видимо управленското усилие за защита на вече предоставения собствен приходен потенциал.

#### **Управленски ефекти и ограничения на изследването**

Предложеният подход променя и начина, по който се формулират целите на приходната администрация. Вместо общо изискване за повишаване на събираемостта могат да бъдат определени отделни цели за разширяване на обхвата на облагането, намаляване на просрочените вземания, своевременно издаване на актове, ограничаване на давностните отписвания и подобряване на годишната динамика. Това позволява управленската отговорност да се свърже с конкретен етап от процеса и с измерим резултат, а не само с крайното изпълнение на бюджетния план.

На общинско равнище многогодишната оценка може да служи като инструмент за вътрешен контрол и приоритизиране. Ниска текуща реализация при ограничени давностни загуби насочва към необходимост от ускоряване на събирането; нарастващата давност показва риск от прекъсване на административния

цикл; подобряваща се стойност при непроменена приходна основа свидетелства за положителен управленски ефект. Така показателят не замества анализа на отделните вземания, а определя къде е необходимо по-задълбочено административно изследване.

На национално равнище резултатите могат да подпомогнат разграничаването между потребност от допълнителен ресурс и потребност от административна промяна. Това разграничение е съществено при обсъждането на преотстъпени национални данъци, общата изравнителна субсидия и нормативното развитие на собствените местни приходи. Решение, основано само на размера на наличния ресурс, не отчита способността той да бъде мобилизиран; решение, основано само на административната ефективност, пренебрегва обективните различия в данъчната основа. Функционалният подход свързва двата въпроса, без да ги смесва.

Изследването има и ограничения. Използваните данни отразяват установения облог, плащанията и давностните отписвания, но не измерват пряко разходите за приходна администрация, качеството на информационните системи, числеността и квалификацията на персонала или интензивността на изпълнителните действия. Показателят следователно установява резултата от административната реализация, но не идентифицира автоматично всички причини за него. За практическо управленско решение количествената оценка трябва да бъде допълнена с анализ на процесите и организационния капацитет на съответната община.

Тези ограничения не намаляват диагностичната стойност на резултатите. Напротив, те очертават следващия изследователски етап: съпоставяне на финансовата реализация с организационни показатели, използвани цифрови инструменти, предприети действия по ДОПК и разходи за администриране. Подобно разширяване би позволило да се оцени не само какъв резултат е постигнат, но и чрез какъв административен модел, с какъв ресурс и при каква устойчивост във времето.

#### 4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването установява значителна разлика между собствения приходен потенциал и неговата реализация, широко разсейване на административните резултати и нарастващ размер на вземанията, достигнали до погасителна давност. Ограниченията на местната фискална автономност следователно не са единствено проблем на недостатъчния ресурс; съществен е и административно нереализираният потенциал.

Необходимо е едновременно подобряване на приходната мобилизация, икономическата и социалната адекватност на местните приходоизточници, защитата на публичните вземания и връзката между солидарност и отговорност. Следващият етап на фискална децентрализация не трябва да се оценява само чрез размера на прехвърления ресурс, а чрез способността на местната власт да преобразува възложената функция и съответстващото финансиране в измерим обществен резултат. В този смисъл функционалната фискална автономност се развива в последователността: функция - ресурс - отговорност - резултат - справедливост.

Практическото приложение на този подход изисква съпоставими национални данни, ежегодно наблюдение на административната реализация и ясно разделяне на компенсаторните от стимулиращите елементи на финансовата система. Това позволява решенията за децентрализация да бъдат основани не само на размера на трансферите и формално предоставените правомощия, а и на доказаната способност на местната власт да опазва и мобилизира публичния ресурс.

#### ЛИТЕРАТУРА

- Владимирова, Т., & Найденов, Л. (2011). Местни финанси. Варна: ИК „Стено“.
- Ганев, П., Алексиев, Я., & Николова, Д. (2018). Пътят към фискална децентрализация: Споделяне на данък общ доход с общините. София: Институт за пазарна икономика.
- Ненкова, П. (2020). Местни финанси. София: Издателски комплекс – УНСС.
- Council of Europe. (1985). European Charter of Local Self-Government. European Treaty Series No. 122.
- European Commission. (2023). 2023 Country Report - Bulgaria. European Economy Institutional Paper 208.
- European Commission. (2024). 2024 Country Report - Bulgaria. European Economy Institutional Paper 279.
- OECD. (2019). Making decentralisation work: A handbook for policy-makers. OECD Publishing.  
<https://doi.org/10.1787/g2g9faa7-en>
- OECD. (2022). Fiscal federalism 2022: Making decentralisation work. OECD Publishing.  
<https://doi.org/10.1787/201c75b6-en>
- OECD. (2023). OECD regions and cities at a glance 2022. OECD Publishing.  
<https://doi.org/10.1787/14108660-en>
- OECD/UCLG. (2022). 2022 synthesis report: World Observatory on Subnational Government Finance and Investment.
- Oates, W. E. (1999). An essay on fiscal federalism. *Journal of Economic Literature*, 37(3), 1120-1149.  
<https://doi.org/10.1257/jel.37.3.1120>

Информационно обслужване АД. (2026). Административни данни за облог, плащания и давностни отписвания по ДНИ, ДМПС и ТБО за 2021-2025 г. [Непубликуван набор от данни].  
Министерство на финансите. (2024). Данни за изпълнението на бюджетите на общините.  
Министерство на финансите. (2025). Данни за финансовото състояние на общините.  
Република България. Данъчно-осигурителен процесуален кодекс.  
Република България. Закон за местните данъци и такси.